

Gemeente van Christus,

“...mijn God, op U vertrouw ik...laat mijn vijanden niet triomferen... zij die op U hopen worden niet beschaamd, beschaamd worden zij die U achteloos verraden.”

Bij deze woorden van de psalmdichter zie ik allerlei beelden van afgelopen week weer voor me: een foto van patriarch Kyrill van de Russisch-orthodoxe kerk, samen met Poetin. Poetin schijnt zichzelf te beschouwen als een soort messias-figuur, die zich geroepen voelt om het enige ware, zuivere geloof, dat van zijn eigen kerk uiteraard, te verdedigen tegen de afvallige kerken van het Westen, waarin van alles en nog wat wordt gedoogd wat in zijn ogen niet door de beugel kan.

De patriarch steunt hem hierin; in een even veelzeggende als idiote preek beweert hij dat het Westen andere landen o.a. wil verplichten om Gay-pride optochten toe te staan. De Westerse houding ten opzichte van homoseksualiteit is in zijn ogen al voldoende om een oorlog tegen Oekraïne, dat zich bij dat vermaledijde Westen wil aansluiten, te rechtvaardigen.

Poetin krijgt letterlijk en figuurlijk zijn zegen. Deze loyaliteit legt de kerkvorst geen windeieren: zijn privé-vermogen wordt geschat ergens tussen de vier en acht miljard dollar.

“Verzamel voor jezelf geen schatten op aarde, waar mot en roest ze wegvreten”, dacht ik toen ik het las. En mogen zij die God zo achteloos verraden beschaamd worden, om met de psalmdichter te spreken.

Tegelijkertijd realiseer ik me dat in zijn én Poetins ogen wij het blijkbaar zijn, die de Allerhoogste verraden. Voor wat het waard is.

Ander beeld: een Oekraïense bisschop met een wijwaterkwast in de handen: hij besprenkelt en zegent daarmee de soldaten die voor hem staan: klaar voor de strijd.

Wij zullen daar waarschijnlijk meer begrip voor hebben dan voor die patriarch, toch?

En diep in ons hart zijn we misschien ook wel blij dat Duitsland besluit om 100 miljard extra uit te trekken voor defensie. En dat ook wij het defensiebudget ineens tamelijk drastisch willen verhogen. Het is zo ongeveer het enige waarover alle partijen in de 2^e kamer het eens een keer eens schijnen te zijn! En dat zegt wat!

Hoe begrijpelijk ook, - het kan allemaal gemengde gevoelens oproepen.

Hoe vinden we in deze ongekend woelige tijden een weg om te gaan?

Hoe vind ik een weg om te gaan, of beter gezegd: hoe vind ik Góds weg, die ik zou kunnen gaan in deze wereld? Dat is de vraag die centraal staat in deze Psalm 25.

“Maak mij, Heer, met Uw wegen vertrouwd, leer mij Uw paden te gaan. Wijs mij de weg van uw waarheid, leer mij die te gaan...” (4-5).

Maar hoe gaat zo iets, in de praktijk, zal ik maar zeggen. Dat is allemaal niet zo eenvoudig.

“Door de zee liep Uw weg, door de wijde wateren Uw pad, maar Uw voetsporen bleven onzichtbaar”, zegt de dichter van een andere psalm, Psalm 77.

Voetsporen op zee zijn niet terug te vinden. En zo is ook Gods aanwezigheid in ons leven vaak niet of nauwelijks waarneembaar. Zelfs niet als je er later op terugkijkt.

De grote profeet Jesaja laat het God zó zeggen: “Mijn plannen zijn niet jullie plannen en mijn wegen niet jullie wegen. Want zo hoog de hemel is boven de aarde, zo ver gaan mijn wegen jullie wegen te boven, en mijn plannen jullie plannen.”(Jes. 55:8-9).

Wijs mij de weg van Uw waarheid, zingt de psalmdichter.

Psalm 25 wordt toegeschreven aan David. Over de situatie waarin hij dit lied gemaakt zou hebben, tasten we in het duister. Je zou bij “de vijanden” uiteraard kunnen denken aan de Filistijnen, met wie David vele oorlogen heeft uitgevochten. Tegenstanders die evenveel aanspraak maakten op dat beloofde land, als David en zijn volk. Maar David had God aan zijn zijde, toch? Zo heb ik het tenminste geleerd, vroeger. Eerst op de lagere school, later op catechisatie en in de kerk.

“Ik heb het in de geschiedenisboeken gelezen”, zong Bob Dylan in 1964, in het nummer “With God on our side”, hoe we eerst de Indianen hebben verslagen, met God aan onze zijde...en daarna de Burgeroorlog hebben

gewonnen, ook met God aan onze zijde. En hetzelfde geldt voor de 1^e en de 2^e wereldoorlog.....en mocht er ooit eens een oorlog tegen de Russen komen, dan zullen we ook die ingaan "with God on our side." , zingt Dylan in 1964.

Ik beluisterde het nummer afgelopen week. En hoorde er zo hier en daar profetische elementen in, moet ik zeggen. Op Youtube is het te beluisteren, met de tekst erbij.

Ja,- strijd voeren met God aan jouw zijde.

David probeert in dit lied God aan zijn kant te krijgen. En hij vraagt of God hem vervolgens de Weg van de waarheid wil wijzen.

Om iets van die weg te ontdekken, kijkt David terug: op die lange geschiedenis van God met Zijn volk. En op zijn eigen levensgeschiedenis. Valt daarin iets te ontdekken van hoe God aanwezig is? Hoe die Weg van de Waarheid er ongeveer uit zou kunnen zien?

Uit wat hij ziet, trekt hij zijn conclusies: hij voelt zich geroepen om van dat kleine Israël een zo groot en machtig mogelijk rijk te maken. En dat is hem gelukt: onder zijn regering is Israël groter geworden dan het ooit daarvoor of daarna is geweest.

Binnen wat we "de theologie van het Oude Testament" noemen, is dat altijd een legitieme gedachte geweest. Maar toen ik een tijdje geleden die David-verhalen nog eens helemaal doorlas, schrok ik enorm van nogal wat dingen die daarin te lezen zijn. Zó gewelddadig, en steeds gelegitimeerd door die gedachte dat God aan zijn kant staat.

Het roept de vraag op hoe wij daar in onze tijd, mee om zouden kunnen of moeten gaan.

Maar ik vrees eerlijk gezegd, dat ik me teveel laat leiden door die bede dat "niet die vijanden zullen triomferen". En ik besef dat het de huidige situatie is, die mij met deze ogen naar dit lied van David laat kijken.

Laten we terugkeren naar de centrale, meer algemene vraag van dit lied: hoe krijg ik zicht op Gods weg, die ik dan vervolgens zou kunnen gaan in deze wereld? Oorlog of niet.

In de tweede schriftlezing van vandaag gaat het om "de zoon van David".

"Ongeveer acht dagen nadat hij dit had gezegd, ging hij met Petrus, Johannes en Jacobus de berg op om te bidden." (28) Zo begint onze evangeliëlezing. Acht dagen hiervoor had Jezus zich ook met een aantal leerlingen afgezonderd om te bidden. En hij had hen toen de vraag gesteld: "Wie zeggen de mensen dat ik ben?" Sommigen zeggen Elia, anderen een van de oude profeten..." En jullie, wie zeggen jullie dat ik ben?"

Vreemde vraag, vind je ook niet? Ik geloof dat Jezus hem stelt, in de zoektocht naar zijn eigen antwoord op die vraag: "Wie ben ik?"

De mensen zeggen dat je Elia bent, of een van de andere oude profeten.

"De door God gezonden Messias" had Petrus gezegd. Is dat zo? En zo ja: hoe dan? Wat betekent dat dan, voor de weg die hij zal gaan? Hoe zal die samenvallen met Gods weg?

Van "Davids zoon, lang verwacht" werd verwacht dat hij dat grote rijk van Israël van weleer in oude luister zal herstellen. Dat zou niet zonder slag of stoot gaan, uiteraard. Daar zou wellicht een heilige oorlog aan te pas moeten komen.

Is dat de weg die Jezus moet volgen? Is dat Gods weg, die hij zal moeten volgen?

Hij gaat opnieuw de eenzaamheid in om te bidden. En alles wat er dan volgt, dat wonderlijke verhaal van de verheerlijking op de berg speelt zich af....tijdens en in zijn gebed. Opnieuw een innerlijk gebeuren.

Evenals vorige week bij de verzoeking in de woestijn gaat het ook hier om een innerlijk gesprek, ditmaal tussen Jezus en die eeuwenoude traditie waarin hij staat. Die twee, Mozes en Elia staan daar immers symbool voor: de Thora en de profeten.

Dáárin hoopt hij een antwoord te vinden op die brandende vragen: wie ben ik? Wat is mijn roeping, mijn weg in dit leven?

"Wiis my hoe't ik wêze sil"

Ook Jezus wéét het allemaal niet, van tevoren. Die weg lag niet al bij voorbaat vast, al denken sommige gelovigen daar anders over: “De Vader heeft zijn eniggeboren Zoon de wereld ingestuurd om te sterven voor onze zonden.”

Tijdens dit gebed, dit in gesprek gaan met zijn traditie, krijgt hij steeds helderder voor ogen waar het op zal uitlopen: zijn heengaan in Jeruzalem, de weg die hij zou voltooien. Zijn Exodus, staat er letterlijk. Niet omdat het allemaal van tevoren al móest van God. Maar omdat het daar vroeg of laat onvermijdelijk op uit zal lopen, voor wie Gods weg wil gaan in deze wereld.

Hij zal die weg gaan in het vertrouwen dat “wie zijn leven zal durven verliezen, het uiteindelijk zal behouden.”(24b)

In het Johannes-evangelie zegt Jezus van zichzelf: “Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader dan door mij.”

Dat is helaas een uitspraak geworden die voor veel ellende heeft gezorgd. Omdat men het zo opvatte dat Jezus hier zou bedoelen dat alleen het Christelijk geloof de enige ware Godsdienst zou zijn.

En alle andere gelovigen, inclusief de Joden, er dus niet alleen naast zouden zitten, maar ook bekeerd zouden moeten worden.

Ik voel me vrij om deze woorden anders uit te leggen. Wie zicht wil krijgen op de weg van de God van Israël, krijgt daarvan het helderste beeld door naar Jezus te kijken.

Als ik naar Jezus kijk, de verhalen lees die over hem zijn overgeleverd, en ik doe dat vanochtend in het licht van psalm 25, dan zie ik hoe in deze man uit Nazareth een aantal verzen van deze psalm gestalte hebben gekregen.

Ik heb de herziene Statenvertaling er nog eens bij gepakt, omdat een en ander daar mooier vertaald is, vind ik. Vers 9 bijvoorbeeld: Hij leidt zachtmoedigen in het recht; Hij leert zachtmoedigen Zijn weg.

“Zachtmoedig” is in mijn beleving iets anders dan “nederig”.

Vers 10: Alle paden van de HEERE zijn goedertierenheid en trouw, voor wie zijn verbond en zijn getuigenissen in acht nemen.

Goedertierenheid: zorgzaam, genadig, zachtmoedig, ontfermend, barmhartig.

Al deze eigenschappen zie ik in Jezus belichaamd.

Zó, op die wijze in het leven staan, -

waar dat gebeurt vallen Gods weg en jouw eigen levensweg samen. Leven in het vertrouwen dat uiteindelijk altijd de zachte krachten zullen winnen.

De zachte krachten zullen zeker winnen / in het eind –

Dit hoor ik als een innig fluisteren / in mij:

zo het zweeg zou alle licht verduisteren

Alle warmte zou verstarren van binnen.....

Prachtige dichtregels van Henriëtte Roland Holst.

Dat dit “innige fluisteren” ons niet zal ontbreken, in deze ongekend woelige, onzekere tijden.

En dat het ons de Weg zal wijzen.

Amen.